

**ADMINISTRAȚIA DE STAT A AVIAȚIEI CIVILE
A REPUBLICII MOLDOVA**

Reglementări Aeronautice Civile

RAC–FTL

Cerințe față de timpul de zbor, timpul de serviciu de zbor și timpul de odihnă pentru membrii echipajelor aeronavelor din aviația civilă a Republicii Moldova.

CUPRINS:

CUPRINS		C-1
LISTA DE CONTROL A PAGINILOR		LC-1
REGULI DE AMENDARE		RA-1
INDEXUL AMENDAMENTELOR		IA-1
<u>CERINTE</u>		
RAC-FTL 1.005	Prevederi generale	T-1
RAC-FTL 1.010	Definiții	T-2 – T-3
RAC-FTL 1.015	Restricții privind timpul de serviciu de zbor și timpul de zbor al echipajului de zbor	T-4 – T-8
RAC-FTL 1.020	Restricții privind timpul de serviciu de zbor pentru echipajul de cabină	T-8
RAC-FTL 1.025	Deplasarea echipajului	T-9
RAC-FTL 1.030	Timpul prezentării la decolare	T-9
RAC-FTL 1.035	Timpul dublu de serviciu de zbor	T-9 - T-10
RAC-FTL 1.040	Cerințe față de odihnă	T-10 - T-11
RAC-FTL 1.045	Timpul de gardă al echipajelor de zbor și de cabină	T-11
RAC-FTL 1.050	Circumstanțe neprevăzute în timpul executării misiunii de zbor care influențează asupra duratei timpului de serviciu de zbor...	T-12
RAC-FTL 1.055	Evidența duratei timpului de zbor, timpului de serviciu de zbor, timpului de muncă și timpului de odihnă	T-12 - T-13
RAC-FTL 1.060	Evidența duratei timpului de zbor, timpului de serviciu de zbor, timpului de lucru la sol și timpului de odihnă al membrului echipajului care activează pentru mai mulți operatori aeriени	T-14
<u>ANEXE</u>		
Anexa 1	Clasificarea activității aeronautice	Anexe -1

LISTA DE CONTROL A PAGINILOR

Următoarele pagini RAC-FTL sînt în vigoare:

	Numărul paginii	Data ediției
C-1		octombrie 2006
LC-1		octombrie 2006
RA-1		octombrie 2006
IA-1		octombrie 2006
T-1		octombrie 2006
T-2		octombrie 2006
T-3		octombrie 2006
T-4		octombrie 2006
T-5		octombrie 2006
T-6		octombrie 2006
T-7		octombrie 2006
T-8		octombrie 2006
T-9		octombrie 2006
T-10		octombrie 2006
T-11		octombrie 2006
T-12		octombrie 2006
T-13		octombrie 2006
T-14		octombrie 2006
A-1		octombrie 2006

REGULI DE AMENDARE

Prevederile prezentei reglementări se pot modifica prin amendare sau prin emiterea unei ediții în cazul în care sunt necesare modificări care afectează mai mult de 30% din conținutul reglementării. Următoarele reguli sunt aplicabile:

- (1) Amendamentul/noua ediție se aprobă numai prin Ordin al Directorul General Administrației de Stat a Aviației Cevili a Republicii Moldova;
- (2) În cazul amendamentului, textul modificat va fi marcat cu o linie verticală situată în stânga paginii, iar paginile afectate vor fi identificate corespunzător (ediție, lista paginilor efective);
- (3) Ulterior amendării, aprobată corespunzător, fiecare deținător al reglementării va introduce noile pagini emise, va distruge paginile înlocuite și va completa corespunzător tabelul "INDEXUL AMENDAMENTELOR";
- (4) În cazul emiterii unei noi ediții, fiecare deținător al reglementării va lua măsurile necesare pentru scoaterea din uz a ediției înlocuite.

CAPITOLUL 1. DEFINIȚII

RAC-FTL 1.005 DEFINIȚII

În sensul prezentei reglementări, termenii utilizați au următorul înțeles:

1.1. Bază de reședință = locul desemnat de operator fiecărui membru de echipaj de unde membrul de echipaj începe și încheie o perioadă sau mai multe perioade de serviciu, și unde, în condiții normale, operatorul nu este responsabil pentru asigurarea cazării corespunzătoare a membrilor de echipaj în cauză.

1.2. Echipaj de zbor majorat = un echipaj compus din mai mulți membri decât numărul minim necesar pentru operarea aeronavei și în care fiecare membru de echipaj își poate părăsi postul fiind în această perioadă înlocuit de un alt membru de echipaj calificat

1.3. Fereastră de reducere circadiană = perioada de timp cuprinsă între orele 02:00 și 05:59. Într-o bandă de trei fuse orare, fereastra de reducere circadiană se referă la orele locale ale bazei de reședință. În afara acestor trei fuse orare, fereastra de reduce recircadiană se referă la orele locale ale bazei de reședință pentru următoarele 48 de ore de la plecare, după care se referă la ora locală.

1.4. Membru de echipaj operativ = un membru de echipaj certificat corespunzător care își desfășoară activitatea la bordul unei aeronave pe întreaga durată sau pe timpul oricărei.

1.5. Noapte locală = o perioadă de timp de 8 ore consecutive între orele locale 22:00 și 06:00.

1.6. Pauză = o perioadă de timp liberă de orice sarcină, mai scurtă decât un timp de odihnă și care se consideră timp de muncă.

1.7. Perioadă de rezervă = o perioadă de timp definită, fără a fi întreruptă de un timp de odihnă, în decursul căreia un membru de echipaj este solicitat de către operator să fie disponibil pentru a primi o misiune de zbor, poziționare sau altă însărcinare asociată cu activitatea de zbor.

1.8. Poziționare = transferul unui membru de echipaj ne-operativ, din dispoziția operatorului, în vederea executării sau după executarea unei misiuni de zbor, exclusiv:

- deplasarea de acasă la serviciu;
- deplasarea locală de la locul său de odihnă la locul de raportare pentru începerea serviciului.

1.9. Serviciu = orice activitate desfășurată în zbor sau la sol, asociată cu obiectul de activitate al operatorului aerian, pe care un membru de echipaj este chemat să o îndeplinească.

1.10. Serviciu întrerupt = un timp de serviciu pentru zbor care conține o pauză.

1.11. Timp bloc = timpul scurs din momentul în care o aeronavă se pune în mișcare pentru prima dată în vederea decolării până în momentul în care aceasta se oprește în poziția desemnată pentru parcare și/sau are toate motoarele oprite.

1.12. Timp de odihnă = o perioadă de timp definită și neîntreruptă, în decursul căreia un membru de echipaj este liber de orice sarcini de serviciu, inclusiv de perioada de rezervă.

1.13. Timp de muncă = o perioadă de timp care începe în momentul în care un membru de echipaj, solicitat de operator, începe un serviciu și se încheie în momentul în care membrul de echipaj este liber de orice sarcină de serviciu.

1.14. Timp de serviciu pentru zbor (TSZ) = perioada de timp în care o persoană operează într-o aeronavă ca membru de echipaj. TSZ începe în momentul în care un membru de echipaj se prezintă în vederea începerii unui serviciu care cuprinde un zbor sau o serie de zboruri; aceasta se termină la sfârșitul ultimului zbor unde el este membru de echipaj operativ.

1.15. Zi liberă = un interval de timp liber de orice sarcini, care include două nopți locale consecutive; timpul de odihnă poate fi inclus ca parte a zilei libere.

1.16. Zi locală = un interval de timp de 24 de ore care începe la ora locală 00:00.

CAPITOLUL 2: PREVEDERI GENERALE**RAC-FTL 1.010 Aplicabilitate**

Prevederile prezentei reglementări sunt aplicabile tuturor operațiunilor aeriene civile care pot fi desfășurate pe teritoriul Moldovei conform Legii aviației civile nr.1237-XIII din 09.07.1997, cu excepția situațiilor în care este specificată în mod expres operațiunea aeriană aplicabilă.

RAC-FTL 1.015 Responsabilitățile operatorului

- (a) Operatorul trebuie să desemneze o bază de reședință pentru fiecare membru de echipaj.
- (b) Orice operator trebuie să stabilească scheme privind timpul de muncă, timpul de serviciu pentru zbor precum și timpul de odihnă al membrilor de echipaj.
- (c) Orice operator trebuie să se asigure că în planificarea zborurilor sale:
  - (1) sunt respectate limitările privind timpul de muncă, timpul de serviciu pentru zbor precum și timpul de odihnă al personalului aeronautic civil navigant stabilite în conformitate cu prevederile acestei reglementări și cu oricare alte prevederi suplimentare emise de Administrația de Stat a Aviației Republicii Moldova (ASAC) pentru menținerea siguranței zborurilor;
  - (2) zborurile sunt astfel planificate încât să se încheie în interiorul perioadelor de timp admise pentru timpul de serviciu pentru zbor ținându-se cont de timpul necesar pregătirii zborului, zborul propriu-zis și perioada de timp necesară pentru formalitățile de după încheierea zborului;
  - (3) programul de serviciu al membrilor de echipaj să fie întocmit și publicat cu suficient timp în avans pentru a permite acestora să-și organizeze timpul de odihnă.
- (d) Operatorul trebuie să considere un timp de notificare minim pentru fiecare membru de echipaj pentru care va ține seama de timpul rezonabil necesar pentru pregătirea plecării la serviciu și de timpul necesar deplasării membrului de echipaj de la domiciliu sau de la locul unde membrul de echipaj se află în perioada de rezervă la locul unde trebuie să se prezinte pentru serviciu.
- (e) La întocmirea planificării privind timpul de serviciu pentru zbor și timpul de odihnă, operatorii trebuie să țină cont de efectele suprasolicitării / oboselii cumulate prin executarea ciclică a timpului de serviciu pentru zbor maxim / timp de odihnă minim, prin alternarea perioadelor de timp de muncă de zi cu cele de noapte precum și a frecvenței acestora asupra membrilor echipajului.
- (f) Operatorul trebuie să stabilească zile libere și să notifice despre aceasta, în avans, membrii de echipaj.
- (g) Operatorul trebuie să se asigure că timpul de odihnă alocat membrilor de echipaj este suficient pentru a trece peste efectele serviciului anterior și pentru a fi odihnit până la începerea următoarei perioade de serviciu, pentru a opera la un nivel de eficiență și siguranță satisfăcător indiferent de circumstanțe.
- (h) Operatorul trebuie să se asigure că planificarea timpului de serviciu pentru zbor este făcută astfel încât să se evite starea de oboseală.
- (i) Excepțiile de la limitele stabilite în această reglementare, solicitate de operatorul aerian și aprobate de Administrația de Stat a Aviației Civile a Republicii Moldova, trebuie însoțite de aplicarea unor măsuri compensatorii corespunzătoare pentru personalul aeronautic civil navigant.

RAC-FTL 1.020 Responsabilitățile membrilor de echipaj

- (a) Nici un membru de echipaj nu trebuie să opereze o aeronavă dacă se simte obosit sau dacă este conștient că starea fizică sau psihică nu-i permite să-și îndeplinească atribuțiile la standardele cerute, prin aceasta putând pune în pericol siguranța zborului.
- (b) Membrii de echipaj trebuie să folosească facilitățile de odihnă oferite, să-și planifice și să folosească corespunzător timpul de odihnă, responsabilitatea privind folosirea timpului de odihnă revine membrului de echipaj;

RAC-FTL 1.025 Responsabilitățile Administrației de Stat a Aviației Republicii Moldova (ASAC).

- (a) Administrația de Stat a Aviației Republicii Moldova (ASAC) poate acorda excepții de la limitele stabilite în această reglementare în condițiile în care se execută operațiuni speciale ori în scopul nevoilor operaționale urgente specifice ale operatorului dar numai după ce părțile participante la operațiune au stabilit de comun acord condițiile de desfășurarea a acestora. Astfel:
  - (1) O excepție se poate acorda pentru o perioadă de maxim trei luni și poate fi prelungită o singură dată
  - (2) O excepție admisă de la prevederile prezente trebuie ca, prin măsurile suplimentare luate de operator, să asigure un nivel echivalent de siguranță a zborului.
  - (3) Orice operator care solicită o excepție de la prevederile prezentei reglementări trebuie să demonstreze Administrația de Stat a Aviației Republicii Moldova (ASAC), că solicitarea de excepție produce un nivel echivalent de siguranță a operării. Aceste excepții vor fi însoțite de măsuri de diminuare a riscurilor, dacă este cazul.
  - (4) În evaluarea unor astfel de solicitări, Administrația de Stat a Aviației Republicii Moldova (ASAC) în vedere practicile și recomandările general aprobate de organismele de aviație civilă.

CAPITOLUL 3. LIMITE ALE TIMPULUI DE SERVICIU PENTRU ZBOR**RAC-FTL 1.030 Aplicabilitate**

- (a) Prevederile prezentului capitol nu se aplică operațiunilor de zbor cu un singur pilot, serviciilor medicale de urgență, operațiunilor de lucru aerian și zborurilor școală, care sunt tratate la capitolele 11 și 12 ale prezentei reglementări.
- (b) Orice operator trebuie să prevadă înainte de începerea zborului un timp de pregătire suficient care să asigure în mod realist timpul necesar pentru pregătirea zborului și pentru îndeplinirea îndatoririlor privind siguranța zborului, așa cum au fost aprobate de Administrația de Stat a Aviației Republicii Moldova (A.S.A.C.)

RAC-FTL 1.035 Limite zilnice

- (a) Într-o perioadă de 24 de ore consecutive, timpul de serviciu pentru zbor este de maxim 13 ore.
- (b) Limita zilnică va fi redusă cu câte 30 de minute pentru fiecare sector începând cu al treilea sector, dar nu mai mult de 2 ore.

RAC-FTL 1.040 Limite datorate ferestrei de reducere circadiană:

- (a) În situația în care timpul de serviciu pentru zbor începe în fereastra de reducere circadiană sau conține în totalitate o fereastră de reducere circadiană, limitele maxime prevăzute la punctele **RAC-FTL 1.035 (a)** și după caz, **RAC-FTL 1.035(b)** vor fi reduse cu valoare a integrală din timpul de serviciu pentru zbor cuprins în fereastra de reducere circadiană, reducerea fiind de minimum o oră dar nu mai mult de două ore;
- (b) În situația în care timpul de serviciu pentru zbor se termină într-o fereastră de reducere circadiană limitele maxime prevăzute la punctele **RAC-FTL 1.035 (a)** și după caz, **RAC-FTL 1.035(b)** vor fi reduse cu 50% din timpul de serviciu pentru zbor cuprins în fereastra de reducere circadiană.

RAC-FTL 1.045 Limite zilnice extinse

- (a) Limita maximă a timpului de serviciu pentru zbor, stabilită la punctul **RAC-FTL 1.035** de mai sus, poate fi extinsă cu până la o oră în condițiile impuse de nevoi operaționale ocazionale. Astfel:
  - (1) Nu sunt permise extinderi ale timpului de serviciu pentru zborurile care includ 6 sectoare sau mai mult.
  - (2) În situația în care timpul de serviciu pentru zbor intersectează fereastra de reducere circadiană cu până la două ore, este admisă extinderea pentru zborul care include maxim patru sectoare.
  - (3) În situația în care timpul de serviciu pentru zbor intersectează fereastra de reducere circadiană cu mai mult de două ore, este admisă extinderea pentru zborul care include maxim două sectoare.
  - (4) În orice perioadă de 7 zile consecutive, numărul maxim de extinderi este limitat la două.
  - (5) Dacă timpul de serviciu pentru zbor este planificat să includă o extindere, timpii de odihnă minimi de dinainte și de după zbor sunt majorați cu câte două ore sau, numai timpul de odihnă după zbor, este majorat cu 4 ore. Dacă extinderile sunt folosite pentru timpi de serviciu pentru zbor consecutivi, suma timpilor de odihnă de dinainte și de după zbor între cele două operațiuni trebuie să fie cel puțin egală cu suma celor doi timpi de serviciu pentru zbor.
  - (6) În situația în care timpul de serviciu pentru zbor care include o extindere începe între orele 22:00 și 04:59, operatorul va limita timpul de serviciu pentru zbor la 11 ore și 45 de minute.
- (b) Pentru echipajul de cabină însărcinat să-și desfășoare activitatea la bordul aeronavei pe întreaga durată a zborului sau pe timpul mai multor zboruri consecutive, timpul de serviciu pentru zbor poate fi extins numai cu diferența dintre timpii de raportare ai echipajului de cabină

și cei ai echipajului de zbor, dar nu mai mult decât timpul de serviciu pentru zbor zilnic extins aplicabil.

RAC-FTL 1.050 Limite zilnice extinse cu serviciu întrerupt

- (a) Limita zilnică maximă a timpului de serviciu pentru zbor stabilită la punctul **RAC-FTL 1.035** de mai sus, poate fi extinsă în cazul executării unui serviciu întrerupt astfel:

Durata întreruperii	Perioada cu care se majorează timpul de serviciu pentru zbor
0 ore - 2 ore 59 minute	-
3 ore - 6 ore 59 minute	1/2 din perioada de întrerupere
7 ore - 9 ore 59 minute	2/3 din perioada de întrerupere

- (b) Prevederile paragrafului de mai sus pot fi aplicate de un operator cu următoarele condiții:
- (1) timpii de serviciu pentru zbor de dinainte și de după întrerupere / pauză nu sunt mai mari de 10 ore iar timpul total de serviciu pentru zbor extins conform tabelului de mai sus nu depășește 20 de ore;
  - (2) extinderea timpului de serviciu pentru zbor prin serviciu întrerupt nu este aplicată în cazul în care se utilizează un echipaj majorat;
  - (3) se asigură condiții corespunzătoare de odihnă dacă pauza depășește 3 ore;
  - (4) între orice perioadă de 7 zile consecutive se folosesc maximum două extensii;
  - (5) după perioada de întrerupere se admite efectuarea unui singur sector;
  - (6) după ultimul sector executat, timpul minim de odihnă prevăzut la Cap. 5 se majorează cu 6 ore.

RAC-FTL 1.055 Eficacitatea operațională

Planificarea zborurilor trebuie să permită efectuarea acestora în timpul de serviciu pentru zbor maxim permis. Pentru aceasta, operatorul va schimba programul zborurilor sau planificarea echipajului dacă operarea efectivă într-un sezon nu se încadrează în mod regulat, cu cel puțin în 66% din numărul de operări pe o rută dată în perioada maximă de serviciu pentru zbor.

RAC-FTL 1.060 Poziționarea

- (a) Perioada de timp petrecută pentru poziționare este considerată ca fiind timp de muncă.
- (b) Dacă o poziționare este urmata de un timp de serviciu pentru zbor atunci poziționarea se include în timpul de serviciu pentru zbor fără a fi considerată un sector.
- (c) Un sector de poziționare care urmează imediat după un sector operațional va fi luat în calcul pentru determinarea timpului minim de odihnă așa cum este definit în Capitolul 5.

CAPITOLUL 4. LIMITE CUMULATIVE PRIVIND TIMPUL DE SERVICIU PENTRU ZBOR ȘI TIMPUL DE MUNCĂ**RAC-FTL 1.065 Limitări cumulative ale timpilor bloc**

Orice operator trebuie să se asigure că timpul bloc total executat al zborurilor pentru care un membru de echipaj este utilizat ca membru de echipaj operativ nu depășește 900 de ore într-un an calendaristic, activitatea fiind repartizată pe cât posibil uniform de-a lungul anului.

RAC-FTL 1.070 Cumularea timpului de muncă

- (a) Orice operator trebuie să se asigure că timpul total de muncă efectuat de un membru de echipaj nu depășește:
- (1) 60 ore în oricare 7 zile consecutive;
  - (2) 190 ore în oricare 28 de zile consecutive;
  - (3) timpul total de muncă anual executat al membrilor de echipaj nu depășește 2000 de ore într-un an calendaristic.

CAPITOLUL 5: TIMPUL DE ODIHNĂ**RAC-FTL 1.075 Timpul de odihnă minim**

- (a) Timpul de odihnă minim care trebuie să i se acorde unui membru de echipaj înainte de începerea unui timp de serviciu pentru zbor de la baza de reședință trebuie să fie cel puțin la fel de lung ca și timpul de serviciu pentru zbor anterior sau de 12 ore, oricare este mare.
- (b) Timpul de odihnă minim care trebuie să i se acorde unui membru de echipaj înainte de începerea unui serviciu pentru zbor dintr-o locație diferită de baza de reședință trebuie să fie cel puțin la fel de lung cu timpul de serviciu pentru zbor anterior sau de 10 ore, oricare este mai mare, în următoarele condiții:
  - (1) operatorul trebuie să asigure membrului de echipaj minim 8 ore de somn neîntrerupt luând în considerare timpul de deplasare precum și timpul necesar pentru alte necesități fiziologice, responsabilitatea privind folosirea timpului de odihnă revine membrului de echipaj;
- (c) Timpul de odihnă minim stabilit la paragrafele **RAC-FTL 1.075(a)** și **RAC-FTL 1.075(b)** de mai sus trebuie să cuprindă cel puțin 8 ore în intervalul 2200 – 0600 ora locală, dacă diferența dintre locul unde a fost efectuat timpul de odihnă anterior și timpul de odihnă actual este mai mare de trei fuse orare.
- (d) Administrația de Stat a Aviației Republicii Moldova poate să acorde exceptări privind reducerea timpului de odihnă minim.
- (e) În susținerea solicitării pentru exceptare, operatorii aerieni vor demonstra Administrației de Stat a Aviației Republicii Moldova, prin experiență operațională proprie și rezultate științifice în domeniu, că reducerea timpului de odihna minim nu va aduce prejudiciu siguranței zborului.

RAC-FTL 1.080 Timpi de odihnă

- (a) Într-un interval de 7 zile consecutive, operatorul trebuie să asigure un timp de odihnă săptămânal minim de 36 de ore care să includă 2 nopți locale; între două începuturi succesive a doi timpi de odihnă nu trebuie să treacă mai mult de 168 de ore.
- (b) Orice operator trebuie să se asigure că membrii de echipaj beneficiază, în fiecare an calendaristic, de cel puțin 96 de zile locale libere de orice sarcini. Perioada de rezervă și concediul de odihnă minim legal nu pot fi luate în calculul acestor 96 de zile.
- (c) Personalul navigant beneficiază anual (în fiecare an calendaristic) de un concediu de odihnă minim, plătit, de 4 săptămâni sau 20 de zile lucratoare, în care este mai mare.
- (d) Concediu de odihnă minim, acordat personalului navigant conform punctului **RAC-FTL 1.080(c)** nu poate fi compensat în bani.

CAPITOLUL 6: TIMPUL DE SERVICIU PENTRU ZBOR EXTINS – ECHIPAJ DE ZBOR MAJORAT

- (a) Limitele maxime ale timpului de serviciu pentru zbor specificate la Cap. 3. pot fi extinse, cu acordul Administrației de Stat a Aviației Republicii Moldova (A.S.A.C.), prin folosirea unui echipaj de zbor majorat, în următoarele condiții:
- (1) prevederile Capitolului 3 din prezenta reglementare nu sunt aplicabile;
  - (2) până la 16 ore dacă fiecare membru al echipajului își poate părăsi postul pentru 25% din timpul total de zbor; sau
  - (3) până la 18 ore dacă fiecare membru al echipajului își poate părăsi postul pentru 50% din timpul total de zbor.
  - (4) numărul maxim de sectoare se limitează la trei;
  - (5) timpul de odihnă minim care urmează unui timp de serviciu pentru zbor majorat se majorează cu 6 ore.
- (b) În cazul în care operatorul extinde timpul de serviciu pentru zbor prin folosirea unui echipaj de zbor majorat, acesta are obligația de a asigura fiecărui membru de echipaj majorat, prin rotație, condiții corespunzătoare de odihnă pe timpul zborului.

CAPITOLUL 7: COMPETENȚA PILOTULUI COMANDANT

- (a) În cazul apariției unor situații neprevăzute în timpul zborului propriu-zis, care începe la ora raportării, limitările privind timpul de muncă, timpul de serviciu pentru zbor și timpul de odihnă prevăzute anterior pot fi extinse prin decizia pilotului comandant. Orice astfel de extindere trebuie să fie inițiată de pilotul comandant numai după consultarea membrilor echipajului și trebuie să respecte următoarele cerințe:
- (1) Timpul de serviciu pentru zbor admis conform prevederilor din Capitolul 4 de mai sus, poate fi majorat cu maxim 2 ore, cu excepția existenței unui echipaj de zbor majorat, situație în care timpul de serviciu pentru zbor poate fi majorat cu maxim 3 ore.
  - (2) Dacă pe sectorul final al unui timp de serviciu pentru zbor apar, după decolare, situații neprevăzute care conduc la o depășire a majorării permise conform paragrafului anterior, zborul poate continua până la destinație, sau până la aeroportul de rezervă.
  - (3) Timpul de odihnă poate fi redus dar nu la mai puțin decât timpul de odihnă minim acceptat conform prevederilor Capitolului 5 din această reglementare.
- (b) În cazul apariției unor situații speciale care ar putea conduce la oboseală excesivă a membrilor echipajului, pilotul comandant trebuie, după consultarea cu aceștia, să reducă timpul de serviciu pentru zbor propriu-zis și / sau să majoreze timpul de odihnă astfel încât să fie eliminate orice circumstanțe care ar putea pune în pericol siguranța operării.
- (c) Orice operator trebuie să stabilească proceduri prin care să se asigure că:
- (1) Pilotul comandant prezintă un raport operatorului ori de câte ori timpul de serviciu pentru zbor este extins sau perioada de odihnă minimă este redusă, prin decizia sa, în operațiunile de zbor desfășurate; și
  - (2) Ori de câte ori extinderea timpului de serviciu pentru zbor sau reducerea timpului de odihnă prin exercitarea competențelor pilotului comandant depășește o oră, o copie a raportului său, la care operatorul trebuie să adauge propriile comentarii și cu specificarea măsurilor compensatorii luate în cazul respectiv trebuie trimisă Administrației de stat a Aviației Civile a Republicii Moldovei nu mai târziu de 28 de zile de la data producerii evenimentului. În anexele A și B la prezenta reglementare sunt prezentate specimene de rapoarte privind exercitarea competențelor pilotului comandant.
  - (3) Manualul pentru Operațiuni al operatorului trebuie să cuprindă prevederi adresate pilotului comandant referitoare la limitele până la care, precum și condițiile în care își poate exercita competența privind extinderea timpului de serviciu pentru zbor și respective reducerea timpului de odihnă.

CAPITOLUL 8: PERIOADA DE REZERVĂ

- (a) Perioada de rezervă trebuie să fie planificată, ciclică și notificată în avans de către operator.
- (b) Începutul și sfârșitul perioadei de rezervă trebuie să fie definit și notificat în avans de către operator.
- (c) Timpul maxim al oricărei perioade de rezervă trebuie să fie stabilit de către operator.

RAC-FTL 1.085 Perioada de rezervă la aeroport

- (a) Un membru de echipaj este în serviciu de rezervă la aeroport din momentul prezentării la aeroport până la terminarea perioadei de rezervă planificată și notificată.
- (b) Perioada de rezervă la aeroport este socotită integral ca timp de muncă în cadrul limitelor cumulative.
- (c) Perioada de rezervă la aeroport trebuie să fie urmată cel puțin de un timp de odihnă minim.
- (d) Pe durata efectuării perioadei de rezervă la aeroport, operatorul trebuie să îi asigure membrului de echipaj un loc de staționare liniștit și confortabil, inaccesibil publicului.
- (e) Atunci când serviciul de rezervă se efectuează la aeroport și este urmat de o perioadă de serviciu pentru zbor, 50% din perioada de rezervă efectiv consumată plus perioada de serviciu pentru zbor, nu trebuie să depășească 14 ore.

RAC-FTL 1.090 Perioada de rezervă acasă / la hotel / la reședință

- (a) Atunci când serviciul de rezervă nu este efectuat la aeroport și este urmat de un timp de serviciu pentru zbor, timpul de rezervă efectiv consumat este considerat 100% în cadrul limitelor cumulative ale timpului de muncă; timpul de rezervă efectiv consumat plus timpul de serviciu pentru zbor nu trebuie să depășească 20 de ore din care timpul de serviciu pentru zbor nu poate să depășească 13 ore.
- (b) Atunci când serviciul de rezervă nu este efectuat la aeroport și nu este urmat de un timp de serviciu pentru zbor, 50% din timpul de rezervă se socotește pentru limitele cumulative ale timpului de muncă.

RAC-FTL 1.095 Disponibilitatea voluntară

Timpul petrecut în asigurarea disponibilității voluntare poate să fie sau poate să nu fie considerat de operator în cadrul limitelor cumulative ale timpului de muncă.

CAPITOLUL 9: ALIMENTAȚIA

- (a) Membrii de echipaj și operatorii trebuie să fie conștienți de faptul că lipsa unei alimentații adecvate poate determina diminuarea performanței unui membru de echipaj, precum și nivelul său de concentrare.
- (b) În situația în care timpul de serviciu pentru zbor depășește 6 ore, pentru a evita diminuarea performanței membrilor de echipaj, operatorul trebuie să asigure alimentația corespunzătoare a acestora.

CAPITOLUL 10: ÎNREGISTRĂRI PRIVIND TIMPUL DE SERVICIU PENTRU ZBOR, TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ

- (a) Operatorul trebuie să înregistreze și să păstreze evidențe suficient de detaliate și exacte ale membrilor de echipaj cu privire la:
- (1) timpii bloc; și
  - (2) timpii de serviciu pentru zbor, cu menționarea începutului, terminării și duratei fiecărui serviciu pentru zbor, și
  - (3) timpii de muncă zilnic și lunar cumulat; și
  - (4) timpii de odihnă și numărul de zile libere de orice sarcini de serviciu.

Copii ale acestor înregistrări pot fi puse la dispoziția membrilor de echipaj interesați, la cerere.

- (b) Fiecare membru de echipaj trebuie să păstreze înregistrări individuale și evidențe corespunzătoare cu privire la:
- (1) timpii bloc;
  - (2) timpii de serviciu pentru zbor;
  - (3) timpii de muncă;
  - (4) timpii de odihnă și zile locale libere de orice sarcini de serviciu.

Aceste înregistrări trebuie să fie prezentate oricărui alt operator la care urmează să lucreze, înainte de planificarea unui serviciu pentru zbor.

- (c) Înregistrările trebuie să fie păstrate pentru întreaga activitate desfășurată în ultimele 12 luni sau mai mult, dacă acest lucru este cerut de acte normative aplicabile.
- (d) Orice operator trebuie să păstreze pentru cel puțin o durată de 6 luni toate rapoartele de extindere a timpilor de serviciu pentru zbor, timpilor bloc și timpilor de odihnă, întocmite de piloții comandanți.

CAPITOLUL.11 LIMITE SPECIALE ALE TIMPULUI DE SERVICIU PENTRU ZBOR ȘI ALE TIMPULUI BLOC, PENTRU SERVICIUL MEDICAL DE URGENȚĂ, OPERAȚIUNI DE LUCRU AERIAN ȘI ZBORURI ȘCOALĂ CU AVIOANE

- (a) Timpul de serviciu pentru zbor și timpul bloc zilnic maxim admis pentru echipajul care execută operațiuni de lucru aerian, servicii medicale de urgență și zboruri școală cu avioane este limitat, în funcție de ora locală la care începe operațiunea, după cum urmează:

Ora locală la care începe operațiunea	Avion cu un singur pilot		Avion cu 2 piloți	
	Timp de serviciu pentru zbor (ore)	Timp bloc (ore)	Timp de serviciu pentru zbor (ore)	Timp bloc (ore)
06:00 – 06:59	9	6	10	7
07:00 – 07:59	10	7	11	8
08:00 – 13:59	10	7	12	8
14:00 – 01:59	9	6	10	7
02:00 – 05:59	8	5	9	6

- (b) Membrii de echipaj care efectuează zboruri repetate de scurtă durată / sectoare reduse, zboruri navetă, zboruri școală - cu o medie de 10 sau mai multe aterizări pe oră – și zboruri în misiuni aviochimice – indiferent de numărul de aterizări pe oră - trebuie să facă o pauză la sol, în exteriorul avionului, de minim 60 de minute la fiecare 3 ore de zbor.
- (c) În cazul în care, anumite operațiuni sunt executate în condiții de activitate întreruptă, fără a se asigura facilități corespunzătoare pentru odihnă, limitările de timp de serviciu pentru zbor și respectiv de timp bloc aplicabile, sunt cele corespunzătoare condițiilor mai restrictive.
- (d) Limitele admise nu trebuie să depășească limitele prevăzute la Cap.11(a), dar în funcție de condițiile specifice de operare, operatorul poate stabili restricții suplimentare.

CAPITOLUL.12 LIMITE SPECIALE ALE TIMPULUI DE SERVICIU PENTRU ZBOR ȘI ALE TIMPULUI BLOC, PENTRU SERVICIUL MEDICAL DE URGENȚĂ, OPERAȚIUNI DE LUCRU AERIAN ȘI ZBORURI ȘCOALĂ CU ELICOPTERE

- (a) Timpul de serviciu pentru zbor și timpul bloc zilnic maxim admis pentru echipajul care execută operațiuni de lucru aerian, servicii medicale de urgență și zboruri școală cu elicoptere este limitat, în funcție de ora locală la care începe operațiunea, după cum urmează:

Ora locală la care începe operațiunea	elicoptere cu un singur pilot		elicoptere cu 2 piloți	
	Timp de serviciu pentru zbor (ore)	Timp bloc (ore)	Timp de serviciu pentru zbor (ore)	Timp bloc (ore)
06:00 – 06:59	9	6	10	7
07:00 – 07:59	10	7	11	8
08:00 – 13:59	10	7	12	8
14:00 – 01:59	9	6	10	7
02:00 – 05:59	8	5	9	6

- (b) Membrii de echipaj care efectuează zboruri repetate de scurtă durată / sectoare reduse, zboruri la platforme de foraj, zboruri navetă, zboruri școală - cu o medie de 10 sau mai multe aterizări pe oră – și zboruri în misiuni aviochimice – indiferent de numărul de aterizări pe oră - trebuie să facă o pauză la sol, în exteriorul elicopterului, de minim 60 de minute la fiecare 3 ore de zbor.
- (c) În condițiile executării unor misiuni complexe - transport de încărcături suspendate, operațiuni cu macaraua, etc. – operatorul va preciza perioada maximă continuă a operațiunii.
- (d) Limitele admise nu vor depăși limitele prevăzute la Cap.12(a), dar în funcție de natura și condițiile specifice de operare, operatorul poate stabili restricții suplimentare.
- (e) După fiecare 3 ore de operare la platformele de foraj, în condiții meteo combinate – vizuale / instrumentale - sau numai instrumentale, operatorul va asigura echipajului un timp de odihnă de 60 de minute, liber de orice sarcini de serviciu.

**Raport
de utilizare a competențelor comandantului
-extinderi ale timpului de serviciu pentru zbor-**

Partea A:

Operatorul:	Tipul aeronavei:
Zborul:	Comandant:
Data:	

Partea B: Detalii asupra zborului

1. Odihnă asigurată între 22.00 – 06.00 ora locală	Da / Nu	
2. Timpul de odihnă anterior (minim egal cu durata timpului de serviciu pentru zbor anterior)	Ore	Minute
3. Timpul de serviciu pentru zbor permis conform Cap. 3 din RAC-FTL		
4. Serviciu întrerupt:		
5. Timpul petrecut în afara cabinei de echipaj de către un membru al echipajului majorat scaun cușetă	Scaun Cușetă	
6*. Valoarea timpului de serviciu pentru zbor extins		

* Nu este permisă extinderea timpului de serviciu pentru zbor simultan cu majorarea acestuia.

Detaliile voiajului						
	Program (plan)			Real		
	Locație	UTC	Ora locală		UTC	Ora locală
Începutul serviciului						
Plecare				Plecare		
Sosire				Sosire		
Plecare				Plecare		
Sosire				Sosire		
Plecare				Plecare		
Sosire				Sosire		
Plecare				Plecare		
Sosire				Sosire		
Plecare				Plecare		
Sosire				Sosire		
Terminarea serviciului				Terminarea serviciului		
				Timpul de serviciu pentru zbor real		

RAC-FTL

Exercitarea competențelor comandantului – _____ Ore _____ Minute

Maximum ore de zbor permise _____ în 28 de zile / 1 an. Ore realizate _____

Partea C :

Raportul comandantului

Semnătura comandantului:

Data:

Observațiile operatorului / Măsuri luate

Director pentru operațiuni zbor al
Operatorului
Numele:

Numele:
Semnătura:
Data:

Director pentru operațiuni zbor al Operatorului

Înaintat la Administrația de Stat a Aviației civile a Republicii Moldova la data:

**Raport
de utilizare a competențelor comandantului
-reducerea timpului de odihnă –**

Notă: *Toți timpii vor fi menționați ca grupuri de 6 cifre dată/timp, exprimați în UTC și Ora locală.*

Partea A:

Operatorul:	Tipul aeronavei:
Zborul:	Comandant:
Data:	

Partea B:

Ultimul serviciu pentru zbor a început la:	UTC/Local
Ultimul serviciu pentru zbor s-a terminat la:	UTC/Local
Odihna necesară conform RAC-FTL	Ore
Următoarea disponibilitate calculată	UTC/Local
Începerea următorului serviciu pentru zbor:	UTC/Local
Odihna redusă cu:	Ore
Echipajul afectat:	

Semnătura comandantului:

Data:

Observațiile operatorului / Măsuri luate:

Director pentru operațiuni zbor al
Operatorului

Numele:
Semnătura:
Data:

Înaintat la Administrația de Stat a Aviației civile a Republicii Moldova la data: